

FOTOGRAAF EDO VAN UCHELEN PLEIT VOOR MEER OPENHEID ONDER NATUURFOTOGRAFEN

Konijnensnuitjes met ketchup

■ INTERVIEW

Door Maartje Kouwen

In het *Handboek Natuurfotografie* deelt fotograaf Edo van Uchelen tips en trucs voor de beste natuurfoto's. Ook hoopt hij de zwijgcultuur onder fotografen te doorbreken. 'In tijdschriften word je bedonderd.'

'Tijdschriften plaatsen rücksichtslos wat de kijker wil zien', zegt bioloog en schrijver van het zojuist verschenen *Handboek Natuurfotografie* van Edo van Uchelen. 'Een foto van een vogelnest betekent al snel verstoring, waar de Vogelbescherming fel tegen is. Maar intussen plaatsen ze wel nestfoto's in hun tijdschrift. Vraag en aanbod zijn niet in evenwicht. Tijdschriften plaatsen de mooiste foto's, maar je word regelmatig bedonderd. De foto's zijn genomen in een dieren-tuin of een slang is opgepakt en in positie geplaatst voor de foto. Dat is niet erg, maar zeg het dan. Doordat de fotograaf het niet vermeldt, wordt de illusie van knokken en talent opgehouden. Wij willen die zwijgcultuur doorbreken.'

Dankzij de digitale revolutie, zoals Van Uchelen het noemt, telt Nederland maar liefst 400 duizend natuurfotografen. 'De afstand tussen het zien van een foto en er zelf een maken wordt steeds kleiner. Maar het is oneerlijk als fotografen hun foto's manipuleren. Als mensen de *Grasduinen* openslaan, raken ze helemaal gefrustreerd: "Dat lukt mij nooit. Die fotograaf heeft vier dagen voor dat konijnenhol gelegen." Maar ze worden in het ootje genomen. De bunnings lijkt wel erg op een tamme fret, en het konijn dat hij overmeestert is misschien met een stuk hout doodgeslagen en heeft een beetje ketchup om zijn mond.'

Van Uchelen pleit daarom samen met mede-auteur Bart Siebelink voor openheid. Het Centrum voor Natuur-

fotografie, dat ze samen oprichtten, stelde vijf categorieën op waarbinnen foto's kunnen vallen. Ongerept, natuurlijk, wild maar onder controle, gevangenschap, en montage. Het weghalen van een takje valt onder 'natuurlijk', de opgepakte slang onder 'wild maar onder controle'. Als tijdschriften die codes consequent vermelden, dan verschuiven fotografen naar minder manipulatie. Echte foto's worden dan vanzelf meer waard.'

In het *Handboek Natuurfotografie*

doet het tweetal alle tips en trucs voor die echte foto's uit de doeken. 'Gewone dingen fotograferen, op een andere manier, dat is de kunst. In ons boek bieden we nieuwe perspectieven. Het is niet een kookboek waarin je leert de beste gerechten te bereiden. We beschrijven alle methodes en technieken; compositie, belichting, gebruik van sluipentjes en flitslicht. Dat werd ons niet door alle fotografen in dank afgenomen. Nu de techniek bekend is, kan in principe iedereen die foto's maken. Ook dat is onderdeel van de zwijgcultuur. Maar foto's kopieer je niet zomaar, daar komt veel bij kijken', weet Van Uchelen. 'De techniek en apparatuur zijn sterk verbeterd, maar alles moet ook snel, snel, snel. Dat werkt niet bij natuurfotografie. Het kost tijd. De natuur kan de digitale revolutie niet volgen, die gaat nog steeds even langzaam.'

De mooiste foto's maken fotografen

bovendien niet vanaf het pad. Bij terreinbeheerders zijn ze daardoor alerm minst geliefd, maar volgens Van Uchelen valt het met verstoring wel mee. 'Het ligt aan de omvang en hoe vaak het gebeurt. Het is vaak een be-

'Bij de dagelijkse nieuwsbrief stond laatst een zichtbaar bange haas. Hoe hypocriet kun je zijn?'

paald slag mensen. Twitchers zijn fanatieke soortenjagers, die net als vogelaars alleen vogels van hun lijstje afvinken; het zijn notoire verstoorders.'

Biologische kennis is volgens Van Uchelen essentieel om dieren niet te verstoren. Het benaderen van dieren is dan ook een belangrijk onderdeel van het boek. 'Bij vogels zijn gehoor

en gezichtsvermogen goed ontwikkeld; zoogdieren kunnen goed ruiken. Slangen zijn doof, maar kunnen heel goed zien. Dassen zijn steekblind, maar ze kunnen voortreffelijk ruiken', somt Van Uchelen op. 'Allemaal dingen waarmee je rekening moet houden in het veld.'

Het Centrum voor Natuurfotografie maakt zich ook hard voor voorzieningen voor fotografen. 'Fotografie is een vorm van natuur recreatie. Voor vissers zijn er visvijvers en voor paardrijders ruitersporen. Maar voor fotografen zijn geen voorzieningen. Wij gaan een netwerk van hutten opzetten die je als fotograaf kan huren, waar geen ander publiek kan komen en met kijkkasten waar je lens wel in past. Het voorkomt verstoring.'

Van de Vara Vroege Vogels gedragscode om verstoring tegen te gaan heeft Van Uchelen geen hoge pet op. 'Ik denk dat mensen zich er weinig van aantrekken. Vroege Vogels houdt zich er zelf ook niet aan, bij hun dagelijkse nieuwsbrief stond laatst een zichtbaar bange haas. Ravon heeft vorig jaar een boek uitgegeven met alle reptielen en amfibieën van Nederland. Zeker 80 procent van de gefotografeerde dieren is gehanteerd. Vervolgens stellen ze dat je dieren niet mag oppakken. Hoe hypocriet kun je zijn?'

'Ik denk dat onze codes meer effect hebben. Tijdschriften moeten zelf zorgvuldige screening toepassen. En willen ze toch nestfoto's, dan moeten ze die alleen afnemen van kundige fotografen, die bewezen kennis en een lange lens hebben. We hebben hier veel negatieve reacties op gehad. Het is nu nog vechten tegen de bierkaai, maar uiteindelijk zal er meer openheid komen.'

Handboek Natuurfotografie
Bart Siebelink en Edo van Uchelen
KNNV Uitgeverij
ISBN 9789050113663
253 pag, hardcover, 29,95 euro

Edo van Uchelen geeft het goede voorbeeld voor natuurfotografen: 'Gewone dingen fotograferen, op een andere manier, dat is de kunst.'

Foto: Arnold van Rijswijk